

määrus

Tartu

3. detsember 2008. a nr 70

Põhikooli ja gümnaasiumi lõpueksamite korraldamise ning põhikooli ja gümnaasiumi lõpetamise tingimused ja kord

Määrus kehtestatakse „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse” § 29 lõike 2 alusel.

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Põhikooli ja gümnaasiumi lõpueksamite sooritamine

(1) Põhikooli lõpetamiseks sooritatakse lõpueksamid. Põhikooli lõpueksamid on ühtlustatud küsimuste ja ülesannetega eksamid (edaspidi *riiklikud eksamid*) ja kooli direktori kinnitatud materjalidega eksamid (edaspidi *koolieksamid*).

(2) Põhikooli riikliku eksami sooritavad põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava järgi õppivad põhikoolilõpetajad.

(3) Põhikooli koolieksami sooritavad:

1) põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava (abiõppe õppekava) järgi õppivad põhikoolilõpetajad;

2) põhikoolilõpetajad, kes põhikooli riikliku eksami ajal haigestuvad või ei saa sellel osaleda muul kooli direktori poolt mõjuvaks loetud põhjusel (nt osalemine rahvusvahelistel võistlustel, konkurssidel ja olümpiaadidel);

3) põhikoolilõpetajad, kes on riikliku eksami sooritanud hindede „nõrk” või „puudulik”.

(4) Toimetuleku riikliku õppekava järgi õppivad põhikoolilõpetajad põhikooli lõpetamiseks eksameid ei soorita.

(5) Gümnaasiumi lõpetamiseks sooritatakse lõpueksamid. Gümnaasiumi lõpueksamid on riigieksamid ja koolieksamid.

(6) Põhikooli riiklikud eksamid ja gümnaasiumi riigieksamid sooritatakse vastavalt käesolevas määruses ja eksamitöö ette valmistanud komisjoni poolt koostatud vastava õppeaine juhendites ettenähtud korrale.

§ 2. Põhikooli ja gümnaasiumi lõpueksamitööde säilitamine

(1) Haridus- ja Teadusministeeriumil ning Riiklikul Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskusel (edaspidi *Eksamikeskus*) on õigus kasutada lõpueksamitöid ja lõpueksamiprotokolle eksamitulemuste kohta teabe saamiseks ja analüüsimiseks.

(2) Põhikooli lõpueksamitöid säilitatakse koolis või Eksamikeskuses (välishindamise valimisse kuulunud eksamitöid) kolm aastat.

(3) Gümnaasiumi riigieksamitöid (sh keeleksamite suulise osa salvestusi) säilitatakse Eksamikeskuses kolm aastat.

2. peatükk

PÕHIKOOLI LÕPUEKSAMITE KORRALDAMISE NING PÕHIKOOLI LÕPETAMISE TINGIMUSED JA KORD

§ 3. Põhikooli lõpueksamite eesmärgid ja vormid

(1) Põhikooli lõpueksamite eesmärgid on:

- 1) hinnata riiklikes õppekavades määratletud õpitulemuste saavutatust eksamiainetes;
- 2) saada tagasisidet õppimise ja õpetamise tulemuslikkusest;
- 3) suunata eksami sisu ja vormi kaudu õppeprotsessi;
- 4) siduda järjestikuseid haridusastmeid ja -tasemeid.

(2) Põhikooli lõpueksam võib olla:

- 1) kirjalik;
- 2) kirjalik ja suuline;
- 3) suuline;
- 4) praktiline töö.

(3) Kui õpilasel ei ole tema hariduslikest või tervislikest erivajadustest tingituna võimalik sooritada riiklikku eksamit või eksamiosa ettenähtud vormis, siis sooritab ta eksami Eksamikeskusega kooskõlastatud vormis.

(4) Kui õpilasel ei ole tema hariduslikest või tervislikest erivajadustest tingituna võimalik sooritada koolieksamit või eksamiosa ettenähtud vormis, siis sooritab ta eksami kooli direktoriga kooskõlastatud vormis.

§ 4. Põhikooli lõpueksamid

(1) Põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava järgi õppiv põhikoolilõpetaja sooritab põhikooli lõpetamiseks järgmised riiklikud eksamid:

1) eesti keele ja kirjanduse (eesti õppekeelega koolis või klassis) või eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) eksam;

2) matemaatikaeksam;

3) õpilase valikul eksam järgmiste õppeainete hulgast: vene keel ja kirjandus (vene õppekeelega koolis või klassis), vene keel (võõrkeelena), inglise keel, saksa keel, prantsuse keel, bioloogia, keemia, füüsika, geograafia, ajalugu, ühiskonnaõpetus (edaspidi *valikeksam*).

(2) Lõike 1 punktis 3 nimetatud valikeksami saab teha õppeaines, mida õpilane on kooli õppekava järgi õppinud.

(3) Õpilane peab kooli teavitama hiljemalt jooksva õppeaasta 1. veebruariks oma soovist sooritada eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) eksamiga ühitatud eesti keele tasemeksam ja soovist sooritada „Eesti Vabariigi põhiseaduse“ ja „Kodakondsuse seaduse“ tundmise eksam ühiskonnaõpetuse riikliku eksami lisana.

(4) Lihtsustatud õppekava järgi õppiv põhikoolilõpetaja sooritab põhikooli lõpetamiseks järgmised koolieksamid:

1) eesti keele ja kirjanduse (eesti õppekeelega koolis või klassis) või eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) eksam;

2) matemaatikaeksam;

3) kooli poolt kohustuslike õppeainete hulgast valitud õppeaine eksam. Eksami õppeaine ja vormi määrab kooli direktor ning teeb selle põhikoolilõpetajale ja tema seaduslikule esindajale teatavaks hiljemalt jooksva õppeaasta 1. veebruariks.

(5) Eesti keele ja kirjanduse või eesti keele eksami sooritamisel on õpilasel, kes asus õppima viimase kuue õppeaasta jooksul teise õppekeelega kooli või klassi, õigus valida, kumma eksami ta sooritab.

(6) Põhikooli riiklike lõpueksamite, v.a võõrkeelte lõpueksamite sooritamise keeled on eesti keel, vene keel (vene õppekeelega koolis või klassis) ja viipekeel. Teiste keelte kasutamisel tagab kooli pidaja riiklike lõpueksamite tõlkimis- ja hindamiskulude finantseerimise.

(7) Eesti keelest erineva õppekeelega kooli või klassi lõpetajal on õigus sooritada matemaatika, bioloogia, keemia, füüsika, geograafia, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse põhikooli lõpueksam eesti keeles.

(8) Eesti keelest erineva õppekeelega kooli või klassi lõpetajal on õigus sooritada eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) eksami asemel eesti keele ja kirjanduse eksam (eesti õppekeelega koolis või klassis).

§ 5. Põhikooli lõpueksamile registreerimine

(1) Põhikoolilõpetaja teatab kooli juhtkonnale hiljemalt jooksva õppeaasta 1. veebruariks õppeaine, milles ta soovib sellel õppeaastal sooritada valikeksami.

(2) Eksamimaterjalide saamiseks täidavad ja edastavad koolid Eksamikeskusele hiljemalt jooksva õppeaasta 5. veebruariks eksamimaterjalide tellimislehe.

(3) Koolid teavitavad hiljemalt jooksva õppeaasta 5. veebruariks Eksamikeskust kirjalikult põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava järgi õppivate erivajadustega (nägemis-, kuulmis-, kõne- või kehapuudega) põhikoolilõpetajate eksamineerimiseks vajalikest tingimustest.

(4) Koolid teatavad hiljemalt jooksva õppeaasta 5. veebruariks Eksamikeskusele kirjalikult õpilaste nimed ja isikukoodid, kes:

1) soovivad ühitada eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) eksami eesti keele tasemeksamiga;

2) soovivad sooritada ühiskonnaõpetuse riikliku eksami lisana „Eesti Vabariigi põhiseaduse“ ja „Kodakondsuse seaduse“ tundmise eksami.

(5) Info põhikooli lõpueksamitööde tellimislehe täitmise kohta avalikustatakse Eksamikeskuse kodulehel hiljemalt jooksva õppeaasta 15. detsembriks.

§ 6. Põhikooli lõpueksamikomisjonid

(1) Põhikooli lõpueksamite korraldamise eest vastutavad põhikooli lõpueksamikomisjonid (edaspidi *lõpueksamikomisjonid*).

(2) Lõpueksamikomisjonid moodustab kooli direktor käskkirjaga hiljemalt kaks nädalat enne põhikooli lõpueksamite algust.

(3) Lõpueksamikomisjon on vähemalt kolmeliikmeline. Kui põhikooli lõpueksami sooritab korraga enam kui 60 eksaminandi, on lõpueksamikomisjonis vähemalt üks liige iga 20 eksaminandi kohta.

(4) Lõpueksamikomisjoni esimees on kooli direktor või direktori määratud õpetaja, liikmed üldjuhul aineõpetajad.

(5) Lõpueksamikomisjoni esimeheks ei või olla eksamineeritava klassi lõpueksamiaine õpetaja.

§ 7. Välisvaatleja

(1) Eesti keele tasemeeksamiga ühitatud eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) eksami sooritamisel ning „Eesti Vabariigi põhiseaduse“ ja „Kodakondsuse seaduse“ tundmise eksami sooritamisel ühiskonnaõpetuse riikliku eksami lisana peab eksamil lisaks lõpueksamikomisjonile olema välisvaatleja.

(2) Välisvaatleja on Eksamikeskuse direktori käskkirjaga kinnitatud isik, kelle ülesanne on jälgida eksamikorrast kinnipidamist.

§ 8. Põhikooli riiklike eksamite läbiviimine

(1) Põhikooli riiklikud eksamid algavad kell 10.00 ning eksamiks antakse aega kaks kuni kolm astronoomilist tundi.

(2) Kooli direktor tagab:

1) eksamimaterjalide pakettide õigeaegse kooli jõudmise ja nende konfidentsiaalsuse;

2) vajadusel kooli pitseriga varustatud mustandilehed eksamiteks.

(3) Kirjalik eksam viiakse läbi ruumis, kus eksaminandid saavad istuda ühekaupa ja üksteist häirimata.

(4) Eksamimaterjalide paketi on märgitud:

1) eksami õppeaine nimetus;

2) eksami toimumise kuupäev ja paketi avamise kellaaeg;

3) eksamitööde eksemplaride arv.

(5) Eksamimaterjalide paketi on:

1) eksamitööde eksemplariid eksaminandidele ja üks eksemplar lõpueksamikomisjonile;

2) eksamitöö hindamisjuhend.

(6) Eksamimaterjalide paketi avab lõpueksamikomisjon pakatile märgitud kuupäeval 15 minutit enne eksami algust.

(7) Lõpueksamikomisjoni esimees teavitab viivitamatult Eksamikeskust, kui:

- 1) eksamimaterjalide pakett on avatud enne pakatile märgitud kellaaega;
- 2) eksamimaterjalide pakett on transportimisel märgatavalt kannatada saanud;
- 3) kahtluse alla on seatud eksamimaterjalide konfidentsiaalsus.

(8) Konfidentsiaalsusnõude rikkumise avastamisel teavitab lõpueksamikomisjoni esimees sellest viivitamatult Eksamikeskust. Eksamikeskuse direktor teavitab vajadusel konfidentsiaalsusnõude rikkumisest haridus- ja teadusministrit, kes võib põhjendatud asjaoludel lükata eksami toimumise edasi. Uus eksam toimub hiljemalt neljandal päeval pärast eksamiperioodi lõppu.

(9) Enne eksami algust lõpueksamikomisjon:

- 1) tutvustab eksaminandidele eksami toimumise korda;
- 2) juhib eksaminandide tähelepanu eksamitöö tiitellehel olevatele juhistele;
- 3) hoiatab eksaminande, et eksamil kõrvalise abi kasutamisel või mahakirjutamisel eksamitulemus tunnistatakse kehtetuks;
- 4) jagab eksamitööd eksaminandidele.

(10) Lõpueksamikomisjon kindlustab, et eksaminandid:

- 1) istuvad eksami ajal ühekaupa;
- 2) sooritavad eksami käesoleva korra ja eksamitöö tiitellehel olevate juhiste kohaselt;
- 3) kasutavad eksamil ainult õppeaine eksamijuhendis lubatud töövahendeid;
- 4) alustavad kirjaliku eksamitöö sooritamist üheaegselt;
- 5) lõpetavad eksamitöö sooritamise ettenähtud ajal;
- 6) ei kasuta eksamil kõrvalist abi ega kirjuta maha.

(11) Eksaminand lubatakse eksamile, kui ta ei ole hilineanud rohkem kui pool tundi ja tal on hilinemiseks lõpueksamikomisjoni poolt mõjuvaks loetud põhjus.

(12) Eksamile hilineanud eksaminandile võimaldatakse tööks täisaeg, tema tööle märgitakse aeg, millal ta alustas eksami sooritamist.

(13) Lõpueksamikomisjoni liige ei tohi eksami ajal eksamiruumist lahkuda, v.a vältimatu vajaduse korral.

(14) Eksaminand ei tohi eksami ajal eksamiruumist lahkuda, v.a vältimatu vajaduse korral. Eksamiruumist eemalviibimise ajaks annab eksaminand oma eksamitöö lõpueksamikomisjonile, kes märgib eksamitööle eksaminandi eksamiruumist lahkumise ja sinna tagasituleku aja.

(15) Eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) eksami ühitamisel eesti keele tasemeeksamiga ning „Eesti Vabariigi põhiseaduse“ ja „Kodakondsuse seaduse“ tundmise eksami sooritamisel ühiskonnaõpetuse eksami lisana vastutab lõpueksamikomisjoni esimees Eksamikeskusesse tagasisaadetava paketi koostamise ja turvaümbriku sulgemise eest.

(16) Suulised lõpueksamid ja lõpueksamate suulised osad salvestatakse õpilase nõudmisel.

§ 9. Põhikooli riiklike eksamitööde hindamine

(1) Põhikooli riiklike eksamate töid hindab lõpueksamikomisjon, lähtudes vastava õppeaine eksamitöö hindamisjuhendist.

(2) Eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) eksami ühitamisel eesti keele tasemeeksamiga hinnatakse eksamit järgmiselt:

1) eksami kirjaliku osa töid hindavad „Keeleseaduse“ alusel haridus- ja teadusministri käskkirjaga kinnitatud hindajad. Eksamikeskus teatab koolile eksami kirjaliku osa tulemused põhikooli lõpueksamiperioodi jooksul;

2) eksami suulise osa vastuseid hindavad välishindaja ja lõpueksamikomisjoni kuuluv eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) õpetaja vastavalt eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) eksami suulise osa hindamisjuhendile. Välishindaja on Eksamikeskuse direktori käskkirjaga kinnitatud vastava kvalifikatsiooniga õpetaja, kelle ülesanne on hinnata eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) suulise osa vastuseid ja jälgida eksamikorrast kinnipidamist;

3) kooli eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) lõpueksamikomisjon kinnitab eesti keele eksami hinde vastavalt hindamisjuhendile Eksamikeskuse teatatud kirjaliku osa punktisumma ja suulise osa punktisumma alusel.

(3) Ühiskonnaõpetuse riikliku lõpueksami lisana sooritatud „Eesti Vabariigi põhiseaduse“ ja „Kodakondsuse seaduse“ tundmise eksami küsimusi hinnatakse vastavalt Vabariigi Valitsuse 25. septembri 2008. a määruse nr 143 „Kodakondsuse taotleja Eesti Vabariigi põhiseaduse ja „Kodakondsuse seaduse“ tundmise eksami läbiviimise korras“ (RTL 2008, 43, 245) sätestatule. Nimetatud määruse paragrahvi 9 lõikes 7 sätestatud juhul väljastatakse põhikooli lõpetajale kooli kaudu „Eesti Vabariigi põhiseaduse“ ja „Kodakondsuse seaduse“ tundmise eksami tunnistus.

(4) Lähtudes õpiraskuse spetsiifikast on vastava õppeaine lõpueksamikomisjoni põhjendatud otsusel lubatud põhikooli lõpueksami eksamitöid hinnata hindega «3» alates 35 protsendist punktide arvust õpilaste puhul:

1) kes õpivad „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse“ paragrahvi 15 lõikes 1 või paragrahv 21 lõike 4¹ punktides 1 ja 2 nimetatud klassis;

2) kes õpivad tavaklassis, kuid nõustamiskomisjoni otsusest või hariduslikust erivajadusest lähtuvalt võiksid õppida „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse“ paragrahvi 21 lõike 4¹ punktides 1 ja 2 nimetatud klassis;

3) kellele rakendatakse koduõpet või parandusõpet;

4) kelle kodune keel erineb kooli õppekeelest ja kes on enne eksameid Eestis alaliselt elanud vähem kui kolm aastat;

5) kellele rakendatakse logopeedilist abi.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud otsus ja põhjendused tuuakse ära lõpueksami protokollis.

(6) Kui lõpueksamikomisjonil tekib hindamisel lahkavamus, otsustatakse küsimus häälteenamusega. Häälte võrdsel jagunemisel on otsustavaks lõpueksamikomisjoni esimehe hää. Lõpueksamikomisjoni liikmete eriarvamused kantakse hindamisprotokollis.

(7) Riiklike eksamite tulemused protokollitakse käesoleva määruse lisas 1 toodud vormi kohaselt.

(8) Eesti keele tasemeksamiga ühitatud eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) eksami edukal sooritamisel (vähemalt 60 protsenti maksimaalsest tulemusest) väljastatakse Eksamikeskuse poolt eesti keele B1-taseme tunnistus.

§ 10. Põhikooli koolieksamite ettevalmistamine ja läbiviimine

(1) Koolieksami materjalid koostatakse koolis ja kinnitatakse kooli direktori poolt vähemalt kaks nädalat enne koolieksamite algust.

(2) Koolieksamid korraldatakse kooli direktori kinnitatud eksamiplaani järgi. Eksamiplaan pannakse õpilastele, õpetajatele ja lastevanematele tutvumiseks välja vähemalt kaks nädalat enneksamiperioodi algust.

(3) Eksamiplaani koostamisel arvestatakse riiklike eksamite kuupäevi ja põhimõtet, et:

1) ühel päeval võib põhikoolilõpetajal olla üks lõpueksam;

2) kahe järjestikuse lõpueksami vahel on vähemalt kolm päeva;

3) lõpueksameid ei korraldata pühapäeval.

(4) Koolieksamite läbiviimiseks moodustab kooli direktor hiljemalt kaks nädalat enne koolieksamite algust vähemalt kolmeliikmelised lõpueksamikomisjonid.

(5) Lõpueksamikomisjoni esimees on kooli direktor või direktori määratud õpetaja, liikmed aineõpetajad. Lõpueksamikomisjoni esimees vastutab koolieksami korraldamise ja läbiviimise eest. Lõpueksamikomisjoni esimees ei või olla eksamineeritava klassi eksamiaine õpetaja.

(6) Abimaterjalide kasutamise koolieksamil otsustab lõpueksamikomisjon.

(7) Õpilaste eksamitöid hindab lõpueksamikomisjon.

(8) Koolieksami tulemused protokollitakse käesoleva määruse lisas 2 toodud vormi kohaselt.

(9) Kui lõpueksamikomisjonil tekib hindamisel lahkavamus, otsustatakse hinne häälteenamusega. Häälte võrdsel jagunemisel on otsustavaks lõpueksamikomisjoni esimehe hää. Lõpueksamikomisjoni liikmete eriarvamused kantakse protokollis.

(10) Põhikoolilõpetaja, kellel ei ole võimalik mõjuvatel põhjustel (näiteks haigestumine, osalemine rahvusvahelistel võistlustel, konkurssidel ja olümpiaadidel) sooritada riiklikku eksamit või koolieksamit eksamiperioodil ettenähtud ajal, sooritab koolieksami kooli direktori poolt määratud ajal hiljemalt jooksva õppeaasta 30. juuniks. Õpilase taotlusel võib eksam toimuda ka pärast 30. juunit, hiljemalt jooksva õppeaasta 25. augustiks.

(11) Põhikoolilõpetaja, kelle riikliku eksami või koolieksami hinne oli «nõrk» või «puudulik», sooritab korduseksami koolieksamina kooli direktori poolt määratud ajal hiljemalt jooksva õppeaasta 30. juuniks. Õpilase taotlusel võib eksam toimuda ka pärast 30 juunit, hiljemalt jooksva õppeaasta 25. augustiks.

§ 11. Põhikooli lõpueksamite tulemuste vaidlustamine

- (1) Põhikooli lõpueksami tulemuste peale võib esitada vaide Haridus- ja Teadusministeeriumile.
- (2) Vaie tuleb esitada kirjalikult kolme tööpäeva jooksul põhikooli lõputunnistuse väljastamise päevast alates.
- (3) Vaie vaadatakse läbi kümne tööpäeva jooksul pärast avalduse registreerimist Haridus- ja Teadusministeeriumis.
- (4) Vaide otsus teatatakse avalduse esitajale ja avaldaja koolile kirjalikult.
- (5) Kool väljastab põhikooli lõpueksami hinde muutmise korral eksaminandile uue hinnetelehe hiljemalt viie tööpäeva jooksul pärast vaide otsuse kättesaamist.

§ 12. Põhikooli lõpetamine

- (1) Põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava alusel koostatud kooliõppekava või põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava (abiõppe õppekava) alusel koostatud kooliõppekava järgi põhihariduse omandanud õpilasele, kelle õppeainete viimased aastahinded on vähemalt „rahuldavad“ ning kes on kõik lõpueksamid sooritanud positiivselt, antakse õppenõukogu otsusega põhikooli lõputunnistus.
- (2) Põhikooli lõputunnistuse võib õpilase või tema seadusliku esindaja kirjaliku avalduse põhjal õppenõukogu otsusega anda põhikooli lõpetajale:
 - 1) kellel on üks „nõrk“ või „puudulik“ lõpueksamihinne või õppeaine viimane aastahinne;
 - 2) kellel on kahes õppeaines kummaski üks „nõrk“ või „puudulik“ lõpueksamihinne või õppeaine viimane aastahinne.
- (3) Toimetuleku riikliku õppekava läbinud õpilasele antakse õppenõukogu otsusega põhikooli lõputunnistus.

3. peatükk

GÜMNAASIUMI LÕPUEKSAMITE KORRALDAMISE NING GÜMNAASIUMI LÕPETAMISE TINGIMUSED JA KORD

§ 13. Gümnaasiumi lõpueksamite eesmärgid ja vormid

- (1) Gümnaasiumi lõpueksamite eesmärgid on:
 - 1) hinnata riiklikus õppekavas määratletud õpitulemuste saavutatust eksamiainetes;
 - 2) suunata eksami sisu ja vormi kaudu õppeprotsessi;
 - 3) siduda järjestikuseid haridustasemeid.
- (2) Gümnaasiumi riigieksamid võimaldavad lisaks lõikes 1 nimetatule:
 - 1) õpilastel saada objektiivsema ettekujutuse oma õpitulemustest ja koolil ennast hinnata;
 - 2) kooli pidajal, Haridus- ja Teadusministeeriumil, lastevanematel ja teistel saada tagasisidet õppimise ning õpetamise tulemuslikkusest koolis;
 - 3) võrrelda gümnaasiumilõpetajate eksamitulemusi;
 - 4) ühitada gümnaasiumi lõpueksamid kutseõppeasutuse, rakenduskõrgkooli ja ülikooli sisseastumiseksamitega.
- (3) Gümnaasiumi riigieksam võib olla:
 - 1) kirjalik;
 - 2) kirjalik ja suuline.
- (4) Gümnaasiumi koolieksam võib olla:
 - 1) kirjalik;
 - 2) suuline;
 - 3) kirjalik ja suuline;
 - 4) praktiline töö või ainealane uurimus.
- (5) Gümnaasiumi koolieksamite õppeained, vormi ja toimumise aja kinnitab kooli direktor.

(6) Kui õpilasel ei ole tema hariduslikest või tervislikest erivajadustest tingituna võimalik sooritada riigieksamit või riigieksamiosa ettenähtud vormis, siis sooritab ta eksami Eksamikeskusega kooskõlastatud sobivas vormis.

(7) Kui õpilasel ei ole tema hariduslikest või tervislikest erivajadustest tingituna võimalik sooritada koolieksamit ettenähtud vormis, siis sooritab ta eksami kooli direktoriga kooskõlastatud sobivas vormis.

§ 14. Gümnaasiumi lõpueksamid

(1) Gümnaasiumi lõpetamiseks tuleb sooritada vähemalt viis gümnaasiumi lõpueksamit, millest vähemalt kolm on riigieksamid. Käesoleva paragrahvi lõikes 10 sätestatud juhul tuleb sooritada vähemalt neli gümnaasiumi lõpueksamit, millest vähemalt kaks on riigieksamid.

(2) Kõigile õpilastele on kohustuslik eesti keele riigieksam. Õpilased, kes on lõpetanud põhikooli vene või muu õppekeelega koolis või klassis ja on asunud õppima eesti õppekeelega gümnaasiumi või gümnaasiumiklassi, või õpilased, kes on vene või muu õppekeelega gümnaasiumist või gümnaasiumiklassist asunud õppima eesti õppekeelega gümnaasiumisse või gümnaasiumiklassi, võivad valida kas eesti õppekeelega koolile või vene või muu õppekeelega koolile ette valmistatud riigieksami.

(3) Õpilasel on õigus sooritada kõik lõpueksamid riigieksaminena. Riigieksameid võib õpilane valida kooli õppekavas olevate järgmiste õppeainete hulgast: vene keel (vene õppekeelega koolis või klassis), inglise keel, saksa keel, prantsuse keel, vene keel (võõrkeelena), bioloogia, keemia, matemaatika, füüsika, geograafia, ajalugu, ühiskonnaõpetus.

(4) Riigieksamite, v.a võõrkeelte eksamite sooritamise keeled on eesti keel, vene keel (vene õppekeelega koolis või klassis) ja viipekeel. Riikidevaheliste lepingute või Rahvusvahelise Bakalaureuse Organisatsiooni õppekavade alusel võib kool kasutada ka teisi keeli. Teiste keelte kasutamisel tagab kooli pidaja Eksamikeskusele lõpueksamite tõlkimis- ja hindamiskulude finantseerimise.

(5) Eesti keelest erineva õppekeelega kooli või klassi õpilasel on õigus sooritada matemaatika, bioloogia, keemia, füüsika, geograafia, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse gümnaasiumi lõpueksam eesti keeles.

(6) Õpilased, kelle õppekeel on viipekeel, võivad valida kohustuslikuks eksamiks kas eesti õppekeelega koolidele või vene või muu õppekeelega koolidele eesti keele riigieksami.

(7) Kolme kohustusliku riigieksami hulgas võib olla üks võõrkeeleksam (võõrkeeleks ei loeta eesti keele eksamit). Riikidevahelise lepingu alusel võib sooritada saksa keele riigieksamina ka Saksamaa Liitvabariigi Liidumaade Kultuuriministrite Alalise Kogu Saksa II astme keelediplomi eksami või Saksa üldise kõrgkooliküpsuse saksa keele eksami.

(8) Riikidevahelise lepingu alusel Saksa II astme keelediplomi saamiseks sooritatud saksa keele eksamit ning Saksa üldise kõrgkooliküpsuse diplomi saamiseks sooritatud saksa keele ja matemaatika eksamit tunnustatakse riigieksaminena.

(9) Õpilasel on õigus sooritada inglise keele, saksa keele, prantsuse keele ja vene keele (võõrkeelena) riigieksam ka juhul, kui ta ei ole seda keelt koolis õppinud.

(10) Eesti keelest erineva õppekeelega kooli või klassi õpilane, kellele on vastavalt „Keeleseadusele“ väljastatud eesti keele oskuse kõrgtaseme või C1-taseme tunnistus ning kes esitab vastava tunnistuse koolile hiljemalt jooksva õppeaasta 20. jaanuariks, ei pea sooritama eesti keele riigieksamit.

(11) Koolieksameid võib sooritada kõigis põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava kohustuslikes õppeainetes ja lisaks nendes valikainetes, mida on gümnaasiumiastmes õpitud vähemalt 105 õppetundi.

(12) Ühes õppeaines võib sooritada kas riigieksami või koolieksami.

(13) Ühe koolieksami võib gümnaasiumilõpetaja sooritada praktilise tööna või ainealase uurimus.

(14) Riigieksamite sooritamise õigus on ka:

1) põhihariduse baasil kutseõppeasutuses lõpukursusel õppivatel õpilastel;

2) varem gümnaasiumi või kutseõppeasutuse lõpetanud isikutel, kes ei ole antud õppeaines riigieksamit sooritanud;

3) varem gümnaasiumi või kutseõppeasutuse lõpetanud isikutel, kes soovivad varasema aasta riigieksamitulemust parandada;

4) välisriigis Eesti keskharidusele vastava haridustaseme omandanud või omandavatel isikutel;

5) gümnaasiumiõpilastel, kes ei ole 12. klassis, kuid kellel on eksamiaine gümnaasiumiastme kohustuslikud kursused läbitud ja kutseõppeasutuste õpilastel, kes ei ole lõpukursusel, kuid kellel on eksamiaine läbitud.

(15) Eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) riigieksami edukal sooritamisel (vähemalt 60 protsenti maksimaalsest tulemusest) väljastatakse eksaminandile Eksamikeskuse poolt eesti keele B2-taseme tunnistus.

(16) Ühiskonnaõpetuse riigieksami lisana sooritatud „Eesti Vabariigi põhiseaduse“ ja „Kodakondsuse seaduse“ tundmise eksami vastuseid hinnatakse vastavalt Vabariigi Valitsuse 25. septembri 2008. a määruse nr 143 "Kodakondsuse taotleja Eesti Vabariigi põhiseaduse ja "Kodakondsuse seaduse" tundmise eksami läbiviimise korras" (RTL 2008, 43, 245) sätestatule. Nimetatud määruses paragrahvi 8 lõikes 6 sätestatud juhul väljastatakse eksaminandile „Eesti Vabariigi põhiseaduse“ ja „Kodakondsuse seaduse“ tundmise eksami tunnistus.

§ 15. Gümnaasiumi lõpueksamitele registreerimine

(1) Gümnaasiumide õpilased ning eksternid teatavad kooli juhtkonnale hiljemalt jooksva õppeaasta 20. jaanuariks õppeained, milles nad soovivad sellel õppeaastal riigi- ja koolieksameid sooritada. Kutseõppeasutuste õpilased teatavad kooli juhtkonnale hiljemalt jooksva õppeaasta 20. jaanuariks õppeained, milles nad soovivad riigieksameid sooritada. Riigieksamimaterjalide saamiseks täidavad koolid elektrooniliselt tellimislehe ning edastavad andmed Eksamikeskusele hiljemalt jooksva õppeaasta 30. jaanuariks. Riigi- ja koolieksamite valikut õpilane muuta ei saa, v.a käesoleva määruse paragrahvi 26 lõigetes 4 ja 5 sätestatud erijuhtudel.

(2) Info gümnaasiumi riigieksamitööde tellimislehe kohta avalikustatakse Eksamikeskuse kodulehel hiljemalt jooksva õppeaasta 15. detsembriks.

(3) Kui õpilane ei saa usulistel vm põhjusel riigieksamil osaleda põhieksami päeval, võib ta esitada Eksamikeskusele avalduse lisaeksamil osalemiseks.

(4) Isik, kellel on õppeainete kooliastme- ja koolieksamihindad vähemalt rahuldavad, kuid kellel on gümnaasium lõpetamata, kuna ta ei sooritanud riigieksameid või saavutas riigieksamil alla 20 hindepalli, sooritab riigieksamid:

1) selle kooli juures, kus ta õpib või;

2) selle kooli juures, kus ta õppis, kui teatab koolile oma soovist hiljemalt jooksva õppeaasta 20. jaanuariks;

3) isik, kes ei õpi ja kes ei saa riigieksameid sooritada koolis, kus ta õppis (kooli ümberkorraldamise, ümberkujundamise või tegevuse lõpetamise korral) esitab Eksamikeskusele avalduse riigieksami sooritamiseks hiljemalt jooksva õppeaasta 20. jaanuariks.

(5) Tellimislehega koos saadab kool hiljemalt jooksva õppeaasta 30. jaanuariks Eksamikeskusele kooskõlastamiseks järgmised andmed:

1) iga riigieksami läbiviimiseks kasutatavate ruumide arv. Riigieksamiruumide arvu muutmine kooskõlastatakse Eksamikeskusega;

2) erivajadustega (nägemis-, kuulmis-, kõne- või kehapuudega) õpilaste nimed ja nende eksamineerimiseks vajalikud tingimused.

(6) Käesoleva määruse paragrahvi 14 lõike 14 punktides 2–4 nimetatud isikud esitavad avalduse (avalduse blanketi väljastab Eksamikeskus) Eksamikeskusele hiljemalt jooksva õppeaasta 20. jaanuariks.

(7) Eksamikeskus väljastab käesoleva määruse paragrahvi 14 lõike 14 punktides 2–4 ja paragrahvi 15 lõike 4 punktis 3 nimetatud isikutele teate riigieksami toimumise koha ja kellaaja kohta hiljemalt 10 tööpäeva enne riigieksami toimumist. Teate saaja võtab teate riigieksamile kaasa.

§ 16. Eesti keele riigieksami läbiviimine välisriigis Eesti keskkharidusele vastavat haridust omandavatele isikutele

(1) Isik, kes omandab välisriigis Eesti keskkhariduse tasemele vastavat haridust, võib hiljemalt eksami sooritamise aasta 20. jaanuariks Eksamikeskusele esitatud taotluse alusel sooritada eesti keele riigieksami Eksamikeskuse direktori poolt määratud ajal ja korras.

(2) Eksamikeskus teavitab lõikes 1 nimetatud isikut Eksamikeskuse direktori poolt määratud eksami toimumise ajast ja eksamikorraldusest hiljemalt eksami toimumise aasta 10. aprilliks.

§ 17. Gümnaasiumi riigeksamite läbiviimine

- (1) Gümnaasiumi riigeksam algab kell 10.00, eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) ja võõrkeelte riigeksamite suuline osa algab igal eksamipäeval kell 9.00.
- (2) Kirjaliku eksami sooritamiseks antakse aega kolm kuni kuus astronoomilist tundi. Kirjaliku eksami sooritamiseks antava aja ning eksami korralduse (sh eksamiosad, vaheajad, lubatud abivahendid jne) otsustab eksamit ettevalmistav komisjon, kes koostab vastava õppeaine riigeksami läbiviimise juhendi.
- (3) Riigeksamite läbiviimise ja riigeksamikorrast kinnipidamise eest koolis vastutavad riigeksamikomisjonid.
- (4) Riigeksamimaterjalide paketi õigeaegse koolijõudmise eksamipäeva hommikul tagab kooli direktor.
- (5) Eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) ja võõrkeelte riigeksamite suulised osad salvestatakse.
- (6) Riigeksam viiakse läbi ruumis, kus eksaminandid saavad istuda ühekaupa ja üksteist häirimata. Eksaminand esitab igal eksamil osalemiseks riigeksamikomisjonile isikut tõendava dokumendi.
- (7) Eksaminandil ei ole lubatud eksamile kaasa võtta eksami sooritamiseks mittevajalikke esemeid, v.a hädavajalikud ravimid, elementaarsed isikliku hügieeni tarbed ja karastusjook.
- (8) Eksaminand lubatakse eksamile, kui ta ei ole hilinenud rohkem kui pool tundi ja tal on hilinemiseks riigeksamikomisjoni poolt mõjuvaks loetud põhjus.
- (9) Riigeksamile hilinenule võimaldatakse tööks täisaeg, tema tööle märgitakse aeg, millal eksaminand alustas eksami sooritamist.
- (10) Riigeksamiruumis võivad viibida:
 - 1) eksaminandid;
 - 2) riigeksamikomisjoni liikmed;
 - 3) riigeksami välisvaatleja;
 - 4) riikliku järelevalve esindaja;
 - 5) Eksamikeskuse esindaja;
 - 6) hindaja riigeksami suulise osa korral.
- (11) Eksaminand lähtub riigeksamitöö sooritamisel vastava õppeaine riigeksami läbiviimise juhendist ning järgmistest nõuetest:
 - 1) kirjutab musta või sinise tindi või pastaga (pliiatsiga kirjutatud või pliiatsiga kirjutatud ja tindi või pastaga ülekirjutatud vastused hinnatakse 0 hindepalliga);
 - 2) teeb parandused riigeksamitöös selgelt, tõmmates maha terve sõna, sümboli, numbri või arvu;
 - 3) ei kasuta korrektuurivahendeid;
 - 4) kirjutab loetava käekirjaga.
- (12) Eksaminand ei tohi eksami ajal riigeksamiruumist lahkuda, v.a eksamikorraldusega ettenähtud juhtudel või vältimatu vajaduse korral. Viimati nimetatud juhul peab eksaminandi saatma riigeksamikomisjoni liige, kes ei tohi olla riigeksamiaine õpetaja.
- (13) Riigeksamiruumist väljas viibimise ajaks annab eksaminand oma töö riigeksamikomisjonile, kes märgib riigeksamitööle eksaminandi eksamiruumist lahkumise ja eksamiruumi tagasituleku kellaaja.
- (14) Riigeksami välisvaatleja ei tohi eksami ajal eksamiruumist lahkuda, v.a eksamikorraldusega ettenähtud juhtudel või vältimatu vajaduse korral. Kui riigeksami välisvaatleja ei viibi eksamiruumis, täidab tema ülesandeid riigeksamikomisjoni esimees.
- (15) Riigeksamikomisjoni liige ei tohi eksami ajal eksamiruumist lahkuda, v.a eksamikorraldusega ettenähtud juhtudel või vältimatu vajaduse korral.
- (16) Riigeksamikomisjoni liige või riigeksami välisvaatleja kõrvaldab eksaminandi ette hoiatamata riigeksamilt, kui:
 - 1) eksaminand kasutab riigeksami sooritamisel kõrvalist abi või kirjutab maha, üritab seda teha või aitab sellele kaasa;
 - 2) eksaminandi käitumine häirib riigeksami läbiviimist või teisi õpilasi.
- (17) Riigeksamilt kõrvaldatud eksaminandi eksam loetakse mittesooritatuks ning eksamitulemuseks märgitakse 0 hindepalli.
- (18) Riigeksamile registreerunud, kuid mõjuval põhjusel ilmunud jäänud eksaminand võib kolme tööpäeva jooksul pärast riigeksami toimumist esitada Eksamikeskusele lisaeksamil osalemise taotluse,

millele lisatakse tõendid, mis tõendavad mõjuva põhjuse olemasolu. Eksamikeskus teavitab taotlejat lisaeksami korraldusest hiljemalt kolme tööpäeva jooksul pärast taotluse registreerimist.

(19) Riigieksamil tekkivad olukorrad, mida käesolevas määruses ei ole kirjeldatud ning mille lahendamisel tekib riigieksamikomisjonil lahkarmamus, lahendab Eksamikeskus.

§ 18. Riigieksamimaterjalid

(1) Riigieksamimaterjalide paketi on:

- 1) saatekiri;
 - 2) riigieksami töö suletud ümbrikus;
 - 3) protokollide vorm riigieksami töö paketi avamise kohta;
 - 4) protokollide vorm riigieksami toimumise kohta;
 - 5) protokollide vorm riigieksami töö üleandmise kohta;
 - 6) hindamisprotokollide vorm (keeleeksami suulise osa või nende osade puhul, mida hindavad kaks hindajat);
 - 7) riigieksami töö tagasisaatmise ümbrik;
 - 8) protokollide tagasisaatmise ümbrik;
 - 9) riigieksami töö tagasisaatmise turvakott.
- (2) Kinnisele riigieksamimaterjalide ümbrikule on märgitud:
- 1) riigieksamiaine nimetus;
 - 2) riigieksami toimumise kuupäev ja avamise kellaaeg;
 - 3) riigieksami töö eksemplaride arv.

§ 19. Riigieksami välisvaatleja

- (1) Riigieksami välisvaatleja on Eksamikeskuse direktori käskkirjaga kinnitatud isik, kelle ülesanne on jälgida eksamikorrast kinnipidamist. Riigieksami välisvaatleja peab olema igas eksamiruumis.
- (2) Riigieksami välisvaatleja avab riigieksamimaterjalide paketi 30 minutit enne eksami algust kontrollides, kas pakett on terve. Riigieksami välisvaatleja avab riigieksami töö ümbrikud eksamiruumis eksaminandide juuresolekul ümbrikule märgitud kuupäeval ja kellaajal.
- (3) Riigieksami välisvaatleja teavitab viivitamatult Eksamikeskust, kui:
- 1) riigieksamimaterjalide pakett on avatud enne paketi märgitud kellaaega;
 - 2) on lahknevusi saatekirja ja saabunud materjali vahel;
 - 3) riigieksamimaterjalide pakett on transportimisel märgatavalt kannatada saanud;
 - 4) on kahtluse alla seatud riigieksamimaterjalide konfidentsiaalsus.
- (4) Konfidentsiaalsusnõude rikkumise avastamisel teavitab riigieksami välisvaatleja või riigieksamikomisjoni esimees sellest Eksamikeskust. Eksamikeskuse direktor teavitab konfidentsiaalsusnõude rikkumisest haridus- ja teadusministrit, kes võib põhjendatud asjaoludel lükata eksami toimumise edasi haridus- ja teadusministri määrusega kehtestatud lisaeksami toimumise ajale.
- (5) Riigieksami välisvaatleja või riigieksamikomisjoni liige fikseerib kõik riigieksamikorra rikkumised riigieksami toimumise protokollis.
- (6) Riigieksami välisvaatleja eemaldab riigieksamilt riigieksamikomisjoni liikme, kes üritab aidata eksaminandi ülesannete lahendamisel või häirib neid oma tegevusega. Riigieksami välisvaatleja teavitab riigieksamikomisjoni liikme riigieksamilt eemaldamisest Eksamikeskust ning teeb vastava märke riigieksami toimumise protokollis.
- (7) Kui riigieksami välisvaatleja ei täida korrektset oma ülesandeid või segab riigieksami läbiviimist, on riigieksamikomisjoni esimehel kohustus teavitada sellest Eksamikeskuse direktorit ning toimida saadud juhtnõuade kohaselt. Riigieksami välisvaatleja ebakohase käitumise kohta tehakse riigieksami toimumise protokollis vastav märge.
- (8) Kui riigieksami välisvaatleja ei ilmu kohale või haigestub riigieksami ajal, teavitab riigieksamikomisjoni esimees sellest Eksamikeskust ning asendab riigieksami välisvaatlejat riigieksami läbiviimisel. Selle kohta tehakse vastav märge riigieksami toimumise protokollis.

§ 20. Riigieksamikomisjoni ülesanded

- (1) Enne riigieksami algust riigieksamikomisjon:
- 1) tutvustab eksaminandidele riigieksami toimumise korda;

- 2) juhib eksaminandide tähelepanu käesoleva määruse paragrahvi 17 lõikes 11 ning vastava õppeaine riigieksami läbiviimise juhendis toodud nõuetele;
 - 3) hoiatab eksaminande, et riigieksamil kõrvalise abi (sh mobiiltelefoni vm sidevahendi) kasutamisel või mahakirjutamisel kõrvaldatakse eksaminand riigieksamilt ning riigieksamitöö hinnatakse 0 hindepalliga;
 - 4) jagab riigieksamitööd eksaminandidele.
- (2) Riigieksamikomisjon tagab, et eksaminandid:
- 1) sooritavad riigieksami käesoleva korra ja vastava õppeaine riigieksami läbiviimise juhendi kohaselt;
 - 2) kasutavad riigieksamil ainult käesoleva korra ja vastava õppeaine riigieksami läbiviimise juhendis lubatud töövahendeid;
 - 3) kirjutavad riigieksamitööle riigieksamitöö üleandmise protokoll järgi oma koodi;
 - 4) alustavad kirjalikku riigieksami üheaegselt pärast juhiste andmist ja eksamitööde väljajagamist kõikidele eksaminandidele;
 - 5) lõpetavad riigieksamitöö ettenähtud ajal;
 - 6) ei kasuta riigieksamil kõrvalist abi ega kirjuta maha.

§ 21. Riigieksami lõpetamine

- (1) Riigieksamikomisjon teatab eksaminandidele, kui kirjaliku riigieksami lõpuni on jäänud aega:
- 1) 30 minutit;
 - 2) 15 minutit.
- (2) Eksaminand, kes on riigieksamitöö lõpetanud:
- 1) kirjutab riigieksamitöö riigieksamikomisjonile üleandmisel sellele oma riigieksamitöö koodi, mis on toodud riigieksamitöö üleandmise protokollis;
 - 2) annab allkirja riigieksamitöö üleandmise kohta;
 - 3) lahkub eksamiruumist.
- (3) Riigieksamiaja lõpul annab riigieksamikomisjon eksaminandidele korralduse kirjutamine lõpetada.
- (4) Pärast riigieksamiaja lõppemist riigieksamikomisjon koos riigieksami välisvaatlejaga:
- 1) kontrollib, et iga eksaminandi riigieksamitööl on õige riigieksamitöö kood;
 - 2) pakib riigieksamitööd tagasisaatmise ümbrikusse trükitud koodide järjekorras;
 - 3) kontrollib, et tagasisaatmise ümbrikus oleksid ainult need riigieksamitööd, mille koodid on sellel ümbrikul;
 - 4) lisab riigieksamitöödele hindamisprotokoll selle olemasolu korral;
 - 5) märgib ümbrikule riigieksamitööde arvu;
 - 6) pakib kasutamata jäänud riigieksamitööd ning riigieksamite läbiviimiseks kasutatud lisamaterjali turvaümbrikusse.
- (5) Riigieksami toimumise kohta vormistatakse protokoll, millele kirjutavad alla riigieksamikomisjoni esimees ja riigieksami välisvaatleja, kinnitades allkirjaga ühtlasi, et riigieksamitööde tagasisaatmise ümbrikude komplekteerimisel on järgitud käesoleva paragrahvi lõikes 4 toodud nõudeid.
- (6) Eksamikeskusesse tagasisaadetava paketi koostamise ja turvaümbriku sulgemise eest vastutavad riigieksamikomisjoni esimees ja riigieksami välisvaatleja. Paketti kuuluvad:
- 1) kinnises ümbrikus riigieksamitööd ja hindamisprotokollide olemasolul hindamisprotokollid;
 - 2) protokoll riigieksamimaterjalide paketi avamise kohta;
 - 3) protokoll riigieksami toimumise kohta;
 - 4) protokoll riigieksamitöö üleandmise kohta;
 - 5) võõrkeelte ja eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) riigieksami suuliste osade salvestused.
- (7) Õpilase taotlusel tehakse tema kirjalikust riigieksamitööst või eksamitöö osa(de)st, millele õpilasel on tekkinud „Autoriõiguse seadusest“ tulenev autoriõigus, pärast eksami lõppemist riigieksamikomisjoni esimehe ja välisvaatleja juuresolekul koopia.

§ 22. Riigieksamitööde hindamine

- (1) Riigieksamitööd hindavad haridus- ja teadusministri käskkirjaga kinnitatud hindajad, kelle tegevust korraldab Eksamikeskus vastavalt haridus- ja teadusministri kinnitatud töökorrale.

(2) Keeleainete riigieksamite suulise osa vastuseid hindav hindaja ei tohi olla eksaminandi õpetaja. Eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) riigieksami suulise osa vastuseid hindavad kaks hindajat, kellest üks ei tohi olla eksaminandi õpetaja ja teine ei tohi olla sama kooli õpetaja.

(3) Hindajad hindavad kodeeritud riigieksamitöid 100 hindepalli süsteemis. Saksa II astme keelediplomi saamiseks sooritatud eksamitöid tunnustatakse riigieksamitöödena, hinnatakse Saksa II astme keelediplomi eksami hindamisjuhendi järgi ning nende tulemused arvestatakse ümber riigieksamitulemusteks. Saksa üldise kõrgkooliküpsuse eksamitöid saksa keeles ja matemaatikas tunnustatakse riigieksamitöödena, hinnatakse vastavate hindamisjuhendite järgi ning nende tulemused arvestatakse ümber riigieksamitulemusteks.

(4) Riigieksami tulemus on positiivne alates 20 hindepallist. Kui riigieksamitulemus on vähem kui 20 hindepalli, on riigieksam sooritatud mitterahuldavalt.

(5) Käesoleva määruse paragrahvi 17 lõikes 11 loetletud nõuete rikkumisel loetakse rikutud kohad või loetamatud kohad veaks.

(6) Kui riigieksamitööde hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine (eri eksaminandide töödes süstemaatiliselt esinevad ühesugused vead ja/või parandused, identselt sõnastatud pikemad vabavormilised vastused (nt keeleeksami kirjutamisosas), ülejäänud vastuse loogikaga mittehaakuvad ühesugused õiged või valed lisandused vastusesse, loomevargus või muu selline) riigieksamiosa või kogu riigieksamitöö kirjutamisel, siis hinnatakse riigieksamitöö tervikuna 0 hindepalliga.

§ 23. Riigieksamitunnistuse väljastamine

(1) Gümnaasiumiõpilasele ja kutseõppeasutuse õpilasele väljastab Eksamikeskus kooli kaudu riigieksamitunnistuse kõigi tema poolt sooritatud riigieksamite tulemustega.

(2) Käesoleva määruse paragrahvi 14 lõike 14 punktides 2–4 ja paragrahvi 15 lõike 4 punktis 3 nimetatud isikutele väljastab Eksamikeskus riigieksamitunnistuse kõigi nende poolt sooritatud riigieksamite tulemustega.

§ 24. Koolieksamite ettevalmistamine ja läbiviimine

(1) Koolieksamimaterjalid koostab kooli ainekomisjon ja kinnitab kooli direktor vähemalt kaks nädalat enne koolieksamite algust.

(2) Koolieksamid korraldatakse kooli direktori kinnitatud eksamiplaani järgi. Eksamiplaan pannakse õpilastele, õpetajatele ja lastevanematele tutvumiseks välja hiljemalt kaks nädalat enne eksamiperioodi algust.

(3) Eksamiplaani koostamisel arvestatakse riigieksamite kuupäevi ja põhimõtet, et:

1) ühel päeval võib gümnaasiumilõpetajal olla üks lõpueksam;

2) kahe järjestikuse lõpueksami vahel on vähemalt kolm päeva;

3) lõpueksameid ei korraldata pühapäeval.

(4) Koolieksamite läbiviimiseks moodustab kooli direktor hiljemalt kaks nädalat enne koolieksamite algust vähemalt kolmeliikmelised koolieksamikomisjonid.

(5) Koolieksamikomisjoni esimees on kooli direktor või direktori määratud õpetaja, liikmed aineõpetajad. Koolieksamikomisjoni esimees vastutab koolieksami korraldamise ja läbiviimise eest. Koolieksamikomisjoni esimees ei või olla eksamineeritava klassi koolieksamiaine õpetaja.

(6) Abimaterjalide kasutamise koolieksamil otsustab koolieksamikomisjon.

(7) Koolieksamil hindab gümnaasiumilõpetajaid koolieksamikomisjon.

(8) Koolieksami tulemused protokollitakse lisa 2 toodud vormi kohaselt.

(9) Kui koolieksamikomisjonil tekib hindamisel lahkavamus, otsustatakse hinne häälteenamusega. Häälte võrdsel jagunemisel on otsustavaks koolieksamikomisjoni esimehe hääl. Koolieksamikomisjoni liikmete eriarvamused kantakse protokollile.

(10) Koolieksami võivad sooritada ka gümnaasiumiõpilased, kes ei ole gümnaasiumilõpetajad, kuid kes on eksamiaine gümnaasiumiastme kohustuslikud kursused läbinud.

(11) Kui gümnaasiumilõpetajal või lõikes 10 nimetatud gümnaasiumiõpilasel (edaspidi *koolieksami sooritaja*) ei ole võimalik mõjuvatel põhjustel (haigestumine, osavõtt rahvusvahelisest olümpiaadist või võistlusest) sooritada koolieksami eksamiperioodi jooksul, võib kooli direktor anda õpilasele loa koolieksamite sooritamiseks individuaalplaani järgi. Individuaalplaani kinnitab kooli direktor.

§ 25. Koolieksami sooritamine praktilise tööna või ainealase uurimuseks

- (1) Ühe koolieksami võib koolieksami sooritaja sooritada praktilise tööna või ainealase uurimuseks.
- (2) Avaldus eksami sooritamiseks praktilise tööna või ainealase uurimuseks tuleb esitada kooli direktorile hiljemalt jooksva õppeaasta 20. jaanuariks. Loa eksami sooritamiseks praktilise tööna või ainealase uurimuseks annab kooli direktor, arvestades aineõpetaja soovitusi.
- (3) Koolieksami sooritaja abistamiseks praktilise töö tegemisel või ainealase uurimuse kirjutamisel määratakse hiljemalt jooksva õppeaasta 1. märtsiks juhendaja. Juhendajaks võib olla õpetaja või vastava ainevaldkonna spetsialist väljastpoolt kooli. Ettepaneku juhendaja valikuks võib teha koolieksami sooritaja või aineõpetaja.
- (4) Praktiline töö peab kajastama koolieksami sooritaja oskusi kavandada ja teostada töö, töö kaitsmisel on nõutud kirjalik teoreetiline osa koos töö protsessi kokkuvõttega. Ainealane uurimus peab kajastama koolieksami sooritaja oskust iseseisvalt mõelda, näha ja luua seoseid, teha järeldusi ja kokkuvõtteid, ainealane uurimus peab sisaldama õpilase oma seisukohti.
- (5) Praktiline töö peab vastama juhendaja poolt tööle esitatud nõuetele. Ainealane uurimus peab olema korrektselt vormistatud ning vastama žanri nõuetele.
- (6) Praktilisele tööle või ainealasele uurimuseks hinnangu andmiseks määrab vastava õppeaine koolieksamikomisjon kuni kaks retsensenti. Retsensent võib olla õpetaja või ainespetsialist väljastpoolt kooli.
- (7) Nõuded praktilise töö esitamiseks retsensentidele ja hindamiseks koolieksamikomisjonile kehtestab koolieksamikomisjon arvestades praktilise töö spetsiifikat.
- (8) Ainealane uurimus esitatakse retsensentidele hiljemalt kaks nädalat enne kaitsmist.
- (9) Retsensendid esitavad töö kohta kirjaliku retsensiooni koolieksami sooritajale ja koolieksamikomisjonile. Õpilase juhendaja esitab töö kohta oma kirjaliku arvamuse koolieksamikomisjonile.
- (10) Praktilist tööd või ainealast uurimust kaitsakse koolieksamikomisjoni ees.
- (11) Praktilise töö või ainealase uurimuse hinnet arvestatakse koolieksamihindena.
- (12) Õpilasel on õigus oma otsust enne jooksva õppeaasta 1. märtsi muuta ning sooritada samas õppeaines koolieksam.

§ 26. Korduseksamite korraldamine

- (1) Gümnaasiumilõpetaja, kes sooritas koolieksami mitterahuldavalt või ei sooritanud valitud koolieksamit, sooritab korduseksami kooli direktori poolt kinnitatud materjalide alusel ja kooli direktori poolt määratud ajal hiljemalt jooksva õppeaasta 30. juuniks. Õpilase taotlusel võib eksam toimuda ka pärast 30. juunit, hiljemalt jooksva õppeaasta 25. augustiks.
- (2) Koolieksami korduseksamit ei saa asendada riigieksamiga.
- (3) Gümnaasiumilõpetaja, kes sooritas riigieksami mitterahuldavalt või ei sooritanud valitud riigieksamit, saab sooritada eksami samas õppeaines uuesti mitte varem kui järgmisel aastal.
- (4) Gümnaasiumiõpilane, kellel esineb spetsiifiline õigekirjahäire (düsgraafia) ning kes sooritas eesti keele (eesti õppekeelega koolis või klassis) või vene keele (vene õppekeelega koolis või klassis) riigieksami (kirjandi) mitterahuldavalt, saab selle eksami asemel valida uue riigieksami mõnes teises riigieksamiaines.
- (5) Gümnaasiumiõpilane, kes sooritas ühes õppeaines (sh käesoleva määruse paragrahvi 14 lõikes 2 nimetatud kohustusliku eksami) riigieksami kahel korral mitterahuldavalt, saab selle eksami asemel valida uue riigieksami mõnes teises riigieksamiaines.

§ 27. Riigieksamitulemuste vaidlustamine

- (1) Riigieksamitulemuste peale võib esitada vaide Haridus- ja Teadusministeeriumile, vaie tuleb esitada viie tööpäeva jooksul riigieksamitunnistuse väljastamise päevast arvates.
- (2) Pärast riigieksamitunnistuse väljastamist võimaldab Eksamikeskus eksaminandil tema kirjaliku avalduse alusel tutvuda tema riigieksamitööga avalduse registreerimisele järgnevast päevast alates viie tööpäeva jooksul.

- (3) Eksamitulemuse vaidlustamiseks apellatsioonikomisjonis esitab eksaminand Haridus- ja Teadusministeeriumi apellatsioonikomisjoni blanketil avalduse Haridus- ja Teadusministeeriumile. Avalduse blankett võib olla täidetud käsitsi või arvutis, selle võib edastada isiklikult või posti teel.
- (4) Eksamitulemuste vaidlustamise avaldused vaatab läbi haridus- ja teadusministeeriumi poolt moodustatud apellatsioonikomisjon. Apellatsioonikomisjoni tegevust korraldab Haridus- ja Teadusministeeriumi välishindamisosakond.
- (5) Eksamitulemust saab apellatsioonikomisjonis vaidlustada üks kord.
- (6) Apellatsioonikomisjoni otsusega võib hindaja(te) või hindamiskomisjoni otsust muuta (eksamitulemust tõsta või langetada).
- (7) Apellatsioonikomisjon vaatab vaidlustatud riigieksamitöö läbi kümne tööpäeva jooksul pärast avalduse registreerimist Haridus- ja Teadusministeeriumis, kontrollides selle hindamise vastavust vastava õppeaine riigieksamitöö hindamisjuhendile. Apellatsioonikomisjon teatab oma otsusest avalduse esitajale ja hinde muutmise korral Eksamikeskusele kirjalikult.
- (8) Riigieksami hinde muutmise korral väljastab Eksamikeskus eksaminandile hiljemalt apellatsiooniperioodi lõpul uue riigieksamitunnistuse.

§ 28. Gümnaasiumi koolieksamite tulemuste vaidlustamine

- (1) Gümnaasiumi koolieksamite tulemuste peale võib esitada vaide Haridus- ja Teadusministeeriumile.
- (2) Vaie tuleb esitada kirjalikult kolme tööpäeva jooksul gümnaasiumi lõputunnistuse väljastamise päevast alates.
- (3) Vaie vaadatakse läbi kümne tööpäeva jooksul pärast avalduse registreerimist Haridus- ja Teadusministeeriumis.
- (4) Vaide otsus teatatakse avalduse esitajale ja avaldaja koolile kirjalikult.
- (5) Kool väljastab gümnaasiumi koolieksami hinde muutmise korral eksaminandile uue hinnetelehe hiljemalt viie tööpäeva jooksul pärast vaide otsuse kättesaamist.

§ 29. Gümnaasiumi lõpetamine

- (1) Gümnaasiumi lõputunnistuse annab kool õppenõukogu otsuse alusel:
 - 1) 12. klassi õpilasele, kelle põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava alusel koostatud kooliõppekava õppeainete kooliastmehinded on vähemalt rahuldavad ja kes on kõik valitud lõpueksamid sooritanud vähemalt 20 hindepallile;
 - 2) õhtuses õppevormis üksikuid õppeaineid õppivale õpilasele, kelle õppeainete lõpueksamihinded on vähemalt rahuldavad ja kes on kõik valitud lõpueksamid sooritanud vähemalt 20 hindepallile;
 - 3) eksternile, kelle aineksamite hinded on vähemalt rahuldavad ja kes on kõik valitud lõpueksamid sooritanud vähemalt 20 hindepallile;
 - 4) isikule, kellel on õppeainete kooliastmehinded vähemalt rahuldavad, kuid kes eelmistel õppeaastatel ei saanud gümnaasiumi lõputunnistust, sest tal jäi riigieksam sooritamata või ta sooritas riigieksami mitterahuldavalt ja kes on järgmistel õppeaastatel sooritanud vähemalt 20 hindepallile kõik valitud riigieksamid; v.a käesoleva määruse paragrahvi 26 lõigetes 4 ja 5 sätestatud erijuhtudel.
- (2) Kooli ümberkorraldamise, ümberkujundamise või tegevuse lõpetamise korral tagab gümnaasiumi lõputunnistuse väljastamise kooli õigusjärglane või Haridus- ja Teadusministeerium.
- (3) 12. klassi õpilasele antakse klassitunnistus, kui ta ei ole täitnud käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud gümnaasiumi lõputunnistuse saamise tingimusi.

4. peatükk RAKENDUSSÄTTED

§ 30. Varasemate riigieksamite erisused korralduses ja hindamises

Enne käesoleva määruse jõustumist korraldatud riigieksamite suhtes kohaldatakse riigieksamite läbiviimise ajal kehtinud sätteid.

§ 31. Põhikooli eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) eksami ühitamine eesti keele tasemeeksamiga

Kuni 2008/2009. õppeaastani (kaasaarvatud) on eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) eksam soovijatel ühitatud eesti keele tasemeeksamiga. Alates 2009/2010. õppeaastast on põhikooli eesti keele (vene või muu õppekeelega koolis või klassis) eksam kõigil sooritajatel ühitatud eesti keele tasemeeksamiga.

§ 32. Gümnaasiumi vene keele (vene õppekeelega koolis või klassis) riigieksami korraldamine

Kuni 2008/2009. õppeaastani (kaasaarvatud) on vene õppekeelega kooli ja klassi gümnaasiumilõpetajatele lisaks käesoleva määruse paragrahvi 14 lõikes 2 nimetatudksamile kohustuslik ka vene keele riigieksam.

§ 33. Gümnaasiumi lõpetamise tingimuste rakendumine

(1) Kui õpilast ei ole hinnatud käesoleva määruse paragrahvi 15 lõikes 4 ja paragrahvis 29 nimetatud õppeainete kooliastmehinnetega, lähtub kool 12. klassi õpilasele lõputunnistuse või klassitunnistuse väljastamisel nimetatud õppeainete kooliastmehinnete asemel õppeainete viimastest aastahinnetest.

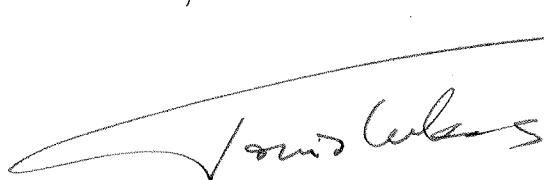
(2) Eesti keelest erineva õppekeelega õppegruppides kutsekeskharidust omandavate lõpetajate eesti keele riigieksami tulemus loetakse enne 1. septembrit 2011. a sooritatud riigieksamil positiivseks alates 1 hindepallist.

§ 34. Haridus- ja teadusministri 20. detsembri 2007. a määruse nr 81 „Kooli õppenõukogu pädevus ja tegutsemise kord“ muutmine

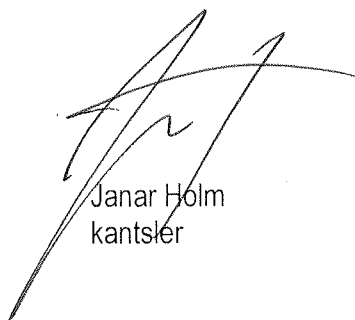
Haridus- ja teadusministri 20. detsembri 2007. a määruse nr 81 „Kooli õppenõukogu pädevus ja tegutsemise kord“ (RTL 2008, 2, 13) paragrahvi 5 punktid 7–9 tunnistatakse kehtetuks.

§ 35. Määruse kehtetuks tunnistamine

Haridusministri 24. detsembri 2001. a määrus nr 75 „Põhikooli ja gümnaasiumi lõpueksamite korraldamise ning põhikooli ja gümnaasiumi lõpetamise tingimused ja kord“ (RTL 2002,3,28; 2008, 7, 73) tunnistatakse kehtetuks.

Tõnis Lukas
minister

Janar Holm
kantsler

Lisa 1
KINNITATUD
haridus- ja teadusministri ...3... detsebril 2008. a
määrusega nr ...70...

PROTOKOLL

(õppeaine, kirjalik / suuline) _____ põhikooli lõpueksami kohta

(kooli nimetus) _____

klassis _____

Lõpueksamikomisjoni esimees _____

(ees- ja perekonnanimi)

Eksamineeriv õpetaja lõpueksamil _____

(ees- ja perekonnanimi)

Lõpueksamikomisjoni liikmed _____

(ees- ja perekonnanimi)

Põhikooli lõpueksam algas kell _____, lõppes kell _____

Põhikooli lõpueksamile tuli ____ õpilast. Eksamile lubatud õpilastest jäi tulemata

(ees- ja perekonnanimi)

Põhikooli lõpueksami tulemused:

Jrk nr	Õpilase ees- ja perekonnanimi	Teema nr/ punktide arv	Lõpueksami hinne	Märkused
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				

Eksamikomisjoni liikmete eriarvamused _____

Lõpueksami kuupäev " ____ " _____ 200 ____ a.

Lõpueksamikomisjoni esimees / allkiri /
Eksamineeriv õpetaja lõpueksamil /allkiri/
Lõpueksamikomisjoni liikmed /allkiri/

Tiina Kivirand
üldhariduseosakonna juhataja kt

Lisa 2
KINNITATUD
haridus- ja teadusministri ...3... detsebril 2008. a
määrusega nr ...70...

PROTOKOLL

põhikooli/gümnaasiumi koolieksami kohta

(õppeaine, kirjalik / suuline)

(kooli nimetus)

klassis

Koolieksamikomisjoni esimees (ees- ja perekonnanimi)

Eksamineeriv õpetaja koolieksamil (ees- ja perekonnanimi)

Koolieksamikomisjoni liikmed (ees- ja perekonnanimi)

Põhikooli/Gümnaasiumi koolieksam algas kell _____, lõppes kell _____

Põhikooli/Gümnaasiumi koolieksamile tuli ____ õpilast. Eksamile lubatud õpilastest jäi tulemata

(ees- ja perekonnanimi)

Põhikooli/Gümnaasiumi koolieksami tulemused:

Jrk nr	Õpilase ees- ja perekonnanimi	Teema nr/ punktide arv	Koolieksamihinne	Märkused
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				

Eksamikomisjoni liikmete eriarvamused

Koolieksami kuupäev " ____ " _____ 200 ____ a.

Koolieksamikomisjoni esimees / allkiri /
Eksamineeriv õpetaja koolieksamil /allkiri/
Koolieksamikomisjoni liikmed /allkiri/

Tiina Kivirand
üldhariduseosakonna juhataja kt

